

. ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ‘ਡਰਨ’ ਦੀ ਸੁਰੂਆਤ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ??

ਕਿਸਤ ਨੰਬਰ 4

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਕਿਸਤ ਨੰਬਰ 1, 2, 3, ਪੜ੍ਹੋ ਜੀ)

:- ‘ਰੱਬ, ਕਾਦਰ-ਕਰਤੇ-ਕਰਤਾਰ’ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਰਤ/ਸਾਜੀ/ਬਣਾਈ ਇਸ ਸਿੱਸਟੀ/ਰਚਨਾ/ਕਾਇਨਾਤ/ਕੁੱਦਰਤ/ਧਰਤੀ ਉੱਪਰ:

: ਪਾਣੀ, ਅਕਾਸ਼, ਪਾਤਾਲ ਦੀਆਂ ਬੁੱਕਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ/ਵਿਚ,

: ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਤਰਾਂ ਦੇ ਪੇੜ-ਪੌਦੇ, ਜੀਵ-ਜੰਤੂ, ਪਸ਼ੂ-ਪੰਛੀ, ਜਾਨਵਰ-ਮਨੁੱਖ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਬਣਾਏ ਹਨ।

. ਚੇਤਨਤਾ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਜੀਵਾਂ ਵਿਚ,

- ਕਿਸੇ ਬਾਹਰਲੇ ਖਤਰੇ ਤੋਂ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ,
- ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ, ਦੇਹ ਨੂੰ, ਵਯੂਦ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਦੀ,
- ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ,
- ਹੀਫਾਜ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਬਲ ਹੈ।
- ਸਾਰੇ ਹੀ ਜੀਵ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਵਧਾਨਤਾ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਹੀ ਜੀਵ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰਿਕ ਦੁੱਖ-ਤਕਲੀਫ਼ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

: ਪਸ਼ੂਆਂ, ਪੰਛੀਆਂ, ਜਾਨਵਰਾਂ, ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ/ਦੇਹ/ਵਯੂਦ ਪ੍ਰਤੀ ਇਹ ਸਾਵਧਾਨਤਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ‘ਡਰ’ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਬਾਹਰਲਾ, ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਕਰ ਜਾਏ, ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਸਾਰੇ ਹੀ ਚੌਕਸੀ/ਸਾਵਧਾਨਤਾ ਵਰਤਦੇ ਹਨ।

: ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕੇ ਪੇੜਾਂ ਪੌਦਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਚੌਕਸੀ/ਸਾਵਧਾਨਤਾ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ‘ਟੱਚ ਮੀ ਨਾਟ’ ਪੌਦੇ ਬਾਰੇ ਵੀਡੀਉਜ਼ ਹੇਠਾਂ ਲਿੰਕ ਤੇ ਵੇਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੋਰ ਵੀ ਪੌਦੇ ਇਸ ਤਰਾਂ ਦਾ ਵਰਤਾਵ ਕਰਦੇ ਹੋਣਗੇ।

<https://www.youtube.com/watch?v=r5Ju2QuYpwQ>

https://www.youtube.com/watch?v=DL_87-T9DZA

ਕਈ ਦਰਖਤ ਆਪਣੇ ਪੱਤਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਸਰੇ ਦਰਖਤਾਂ ਨਾਲ ਛੂਹਣ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਉਪਰਲੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਿਚ ਸਾਫ਼ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਵੇਂ ਸਾਰੇ ਦਰਖਤਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਟੀਸੀਆਂ ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ‘ਕਰਾਊਨ ਸਾਈਨੈਸ’।

. ‘ਸਰੀਰ, ਦੇਹ, ਵਯੁਦ’ :-

- ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ,
- ਦੀ ਰੱਖਿਆ,
- ਹੀਫਾਜ਼ਿਤ ਕਰਨ ਨੂੰ,
- ਚੌਕਸੀ/ਸਾਵਧਾਨਤਾ ਵਰਤਣ ਦੀ ਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਹੀ, ... ਸ਼ਾਇਦ! ਮਨੁੱਖ ਦੁਆਰਾ
- (ਡਰ-ਭਉ-ਭੈ-ਫਿਕਰ-ਘਬਰਾਹਟ-ਚਿੰਤਾ-ਖਤਰਾ-ਸਹਿਮ-ਸੰਸਾ-ਹੌਲ, ਦਹਿਲ)।
- ਵਰਗੇ - ‘ਨਾਮ, ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ, ਲੱਛਣ, ਆਲੰਕਾਰ’ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

. ਬਾਕੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ‘ਕਾਰ-ਵਿਹਾਰ, ਵਰਤ-ਵਰਤਾਵ, ਹਾਵ-ਭਾਵ’ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਜੀਵਾਂ-ਜੰਤੂਆਂ ਤੋਂ ‘ਖਤਰਾ, ਡਰ, ਭੈ, ਭਉ’ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ।-----

:-. ‘ਡਰ, ਭੈ, ਭਉ’ ਬਾਰੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਉੱਪਰਲੇ ‘ਲਕਬ-ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ-ਲੱਛਣ’ ਮਾਨਵ/ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਦਿਮਾਗ, ਮਨ, ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿਚ ਧੁਰ ਅੰਦਰ, ਅਗਿਆਨਤਾ ਕਰਕੇ ਘਰ ਕਰਕੇ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ‘ਡਰ’ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਈ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰ ਕੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ;

- ਆਪਣੇ ਆਪ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ।
- ਗਿਆਨ ਦੇ ਚਾਨਣ ਦੀ ਘਾਟ ਕਰਕੇ।
- ਆਪਣੇ ਆਸੇ ਪਾਸੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ।
- ਜੰਗਲਾਂ ਬੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪਸ਼ੂ ਪੰਛੀਆਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਜੀਵ ਜੰਤੂਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ।

- ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚਲੇ ਜੀਵ-ਜੰਤੂਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ।
- ਧਰਤੀ ਆਪਣੀ ਧੁਰੀ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀ ਹੈ, ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ।
- ਕੁੱਦਰਤੀ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਦੀ, ਆਲਾਮਤਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ।
- ਸੂਰਜ, ਚੰਦਰਮਾ, ਤਾਰੇ, ਗ੍ਰਹਿਾਂ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ।
- ਅੱਗ, ਹਵਾ, ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ।
- ਬਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਆਕਾਸ਼ੀ ਬੱਦਲਾਂ ਦੀ ਗੜਗੜਾਹਟ ਦਾ ਗੜਕਣਾ।
- ਅਸਮਾਨ ਵਿਚ ਅਸਮਾਨੀ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਚਮਕਣ ਨਾਲ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਇਕ ਦਮ ਚਾਨਣ ਹੋ ਜਾਣਾ ਵੀ ਆਦਿ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਪਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਮਨੁੱਖ ਘਬਰਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।
- ਅਸਮਾਨੀ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਡਿੱਗਣਾ ਅਤੇ ਗੜਗੜਾਹਟ ਦਾ ਹੋਣਾ ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਦਹਿਲ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਸੂਰਜ ਅਤੇ ਚੰਦਰਮਾ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਆਦਿ ਮਨੁੱਖ ਬਹੁਤ ਘਬਰਾਅ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਹ ਇਹ ਕੀ ਬਲਾ ਆ ਗਈ ਜਿਸ ਨੇ ਸੂਰਜ ਨੂੰ ਖਾ ਲਿਆ।
- ਠੀਕ ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਚੰਦਰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਚੰਦਰਮਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਟੁੱਕ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਖਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਕਾਰਨ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ‘ਡਰ’ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣੇ ਹੋਣਗੇ।

. ਮਨੁੱਖ-ਜੀਵਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ‘ਡਰ, ਭੈ, ਭਉ’ ਨਾਮ ਦਾ ਕੋਈ ਲੱਛਣ ‘ਆਦਿ ਮਾਨਵ/ਮਨੁੱਖ’ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਜਦੋ-ਜਹਿਦ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜੀਵਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੌੜੇ ਮਿੱਠੇ, ਕੁਸੇਲੈ ਤਾਜ਼ਰਬਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘਦਾ-ਲੰਘਦਾ, ਕਈ ਤਰਾਂ ਦੇ ‘ਡਰ, ਭੈ, ਭਉ’ ਆਪਣੇ ਮਨੁੱਖ ਜੀਵਨ ਦੇ ਪੁਰ-ਅੰਦਰ ਬਣਾ ਬੈਠਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਾਲ ਬੈਠਾ ਹੋਵੇਗਾ।

. ਇਹਨਾਂ ‘ਡਰਾਂ’ ਵਿਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ‘ਡਰ’ ਕੁੱਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਬਾਰੇ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

- ਉਸ ਸਮੇਂ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਰੀਰਿਕ ਬਣਤਰ ਬਨਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਅਦੁੱਤੀ ਸ਼ਕਤੀ (ਰੱਬ) ਬਾਰੇ ਵੀ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।
- ਇਸ ਸਿੱਸਟੀ/ਸੰਸਾਰ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੇ ਕਰਤੇ/ਕਰਤਾਰ, ਬਨਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ,

:- ਤਾਂ!! ਉਸ ਤੋਂ 'ਡਰਨ' ਦਾ ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਆਦਿ-ਮਾਨਵ/ਮਨੁੱਖ ਕਿਸੇ ਵੀ 'ਰੱਬ' ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

:- ਪਰ !!

:- ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੱਖ ਵਾਪਰ ਰਹੇ, ਬੀਤ ਰਹੇ, ਕੁੱਦਰਤੀ ਵਰਤਾਰਿਆਂ, ਕੁੱਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਦੁੱਖਾਂ, ਦਰਦਾਂ, ਤਕਲੀਫ਼ਾਂ, ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ..

- . ਅਸਮਾਨੀ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਚਮਕਣਾ/ਡਿੱਗਣਾ ਤੇ ਅੱਗ ਲੱਗ ਜਾਣਾ।
- . ਬਾਰਸ਼ ਦੇ ਸਮੇਂ ਗੜਿਆਂ ਦੀ ਮਾਰ।
- . ਤੇਜ਼ ਹਵਾਵਾਂ ਦਾ ਚੱਲਣਾ, ਤੂਫ਼ਾਨਾਂ ਦਾ ਆਉਣਾ।
- . ਅਚਾਨਕ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਅੱਗ ਦਾ ਲੱਗ ਜਾਣਾ।
- . ਤੇਜ਼ ਵਹਿੰਦੇ ਪਾਣੀ/ਹੜਾਂ ਦੀ ਮਾਰ।
- . ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦਾ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਣਾ (ਸੂਰਜ-ਗ੍ਰਹਿਣ)।
- . ਕਦੇ ਰਾਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਚੰਦਰਮਾ ਦਾ ਢੱਕਿਆ ਜਾਣਾ ਜਾਂ ਥੋੜਾ ਕੱਟਿਆ ਜਾਣਾ(ਚੰਦਰ ਗ੍ਰਹਿਣ)।

:- ਇਸ ਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਆਲਾਮਤਾਂ, ਜਰੂਰ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਕਿ ਜਰੂਰ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਅਦਿੱਸ-ਗੈਬੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਵਰਤਾਰੇ ਵਰਤਾ ਰਹੀ ਹੈ।

** ਆਪਣੀ ਹੀ ਧਰਤੀ ਅਤੇ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਅਸਮਾਨ ਵਿਚ ਸੂਰਜ, ਚੰਦਰਮਾ, ਤਾਰੇ, ਧਰਤੀ ਉੱਪਰ ਅੱਗ, ਹਵਾ, ਪਾਣੀ। ਸੂਰਜ/ਚੰਦਰਮਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਬਾਰੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਪਾਸ ਕੋਈ ਸਟੀਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਅਚਾਨਕ ਕੋਈ ਕੁੱਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ/ਮੁਸੀਬਤ, ਹਾਲਾਤ/ ਅਲਾਮਤਾਂ ਵਿਚ ਬਦਲਾਅ ਵੇਖਕੇ/ਫਰਕ ਦੇਖਕੇ, ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਡਰ ਜਾਣਾ/ ਡਰਨਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਸੀ/ਹੋਵੇਗਾ।

** ਇਹ ਕੁੱਦਰਤੀ ਤਾਕਤਾਂ/ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤਾਂ 'ਕਰਤਾਰ' ਦੇ ਬਣਾਏ 'ਕੁੱਦਰਤੀ-ਨਿਜ਼ਾਮ, ਵਿੱਧੀ-ਵਿਧਾਨ' ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣਾ-ਆਪਣਾ ਕਿਰਦਾਰ-ਰੋਲ-ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਕੁੱਦਰਤੀ ਤਾਕਤਾਂ- ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹਨਾਂ ਕੁੱਦਰਤੀ ਤਾਕਤਾਂ- ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਹੀ 'ਡਰਨਾ' ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

** ਕੁੱਦਰਤੀ ਆਂਫਤਾਂ-ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਇਸੇ ‘ਡਰ’ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹਨਾਂ ਕੁੱਦਰਤੀ ਤਾਕਤਾਂ-ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ, ਮਨਾਉਣ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਕਰਮਕਾਂਡ, ਅਡੰਬਰ, ਵਹਿਮ, ਭਰਮ, ਭੁਲੇਖੇ ਬਣਾ ਲਏ। ਬਲੀਆਂ ਦੇਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ।

. ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਹਿਣ, ਚੰਦ ਗ੍ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਗੈਬੀ ਤਾਕਤਾਂ ‘ਰਾਹੂ-ਕੇਤੂ’ ਮੰਨਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

:-ਬਾਰ-ਬਾਰ ਕੁੱਦਰਤੀ ਵਰਤਾਰਿਆਂ/ਆਫਤਾਂ ਦੇ ਮਾਰੂ ਅਸਰ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਵਿਚ ਜਰੂਰ ‘ਦਹਿਸ਼ਤ-ਡਰ’ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ,

:- ਕਿ,

. ਕਿਉਂ ਇਹ ਬਾਰ ਬਾਰ ਕੁੱਦਰਤੀ ਵਰਤਾਰੇ/ਆਫਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਤੰਗ/ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ?

. ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਗਿਆਨ, ਰਾਹ/ਤੋੜ, ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹਨਾਂ ਕੁੱਦਰਤੀ ਆਫਤਾਂ ਦਾ ‘ਦਹਿਲ’ ਹੀ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਵਿਚ ‘ਡਰ’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖਾਂ ਅੰਦਰ ਘਰ ਕਰ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।

. ਜੋ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ, ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਰ ਪੀੜ੍ਹੀ **pass-on** ਹੁੰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ/ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। (ਇਹੀ ‘ਡਰ, ਭੈ, ਭਉ’) ਅੱਜ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਉਸਦੀ ਸੱਬ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਹੈ।

. ‘ਡਰ’ ਦੇ ਬਨਣ, ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਅੱਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵੀ ਠੀਕ ਉਸੇ ਹੀ ਤਰਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ/ਬਤੀਤ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜ਼ੀਹ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

. ‘ਡਰ’ ਦਾ ਕਾਰਨ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਜੀਵਨ ‘ਡਰ-ਰਹਿਤ’ ਬਣ ਸਕੇ, ਨਿੱਡਰ ਹੋ ਸਕੇ।

ਪਰਿਵਾਰਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਵੀ ਇਸ 'ਚਾਬੀ' ਵਾਂਗ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ, ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਅੱਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸੁੱਘੜ-ਸਿਆਣੇ ਸਮਝਦਾਰ ਗਿਆਨਵਾਨ ਮਾਪੇ, ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉੱਚੇ-ਸੁੱਚੇ ਗੁਰਮੱਤ-ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪਿਉਂਦ ਦੇ ਨਾਲ ਪਰਉਪਕਾਰੀ, 'ਇਨਸਾਨੀਅਤ' ਨਾਲ ਲਬਰੇਜ਼ 'ਸਚਿਆਰ-ਸਿੱਖ' ਬਣਾਉਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਠੀਕ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨੁੱਖਾ ਸਮਾਜ ਦੇ ਬਹੁਤਾਤ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ 'ਡਰ, ਭੈ, ਭਉ, ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ, ਵਹਿਮ, ਭਰਮ, ਕਰਮਕਾਂਡ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ, ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਅੱਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਲਗਾਤਾਰ ਜ਼ਾਰੀ ਹੈ ਜ਼ਾਰੀ ਰਹੇਗਾ।

:- ਮਨੁੱਖੀ ਸਭਿਅਤਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦੌਰ ਵਿਚ ਆਦਿ-ਮਾਨਵ/ਮਨੁੱਖ ਵੀ, ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਾਂਗ ਜੰਗਲਾਂ-ਬੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਨੰਗਾ ਹੀ ਘੁੰਮਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਭੁੱਖ ਲੱਗਣ ਤੇ ਜੰਗਲਾਂ ਬੇਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ, ਜੋ ਕੁੱਝ ਕੁੱਦਰਤ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ, ਉਸਨੂੰ ਖਾ-ਪੀ ਕੇ ਆਪਣਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਠੰਡ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਪੇੜ ਪੌਦਿਆਂ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਤਨ-ਬਦਨ ਢੱਕ ਕੇ ਬਚਾਅ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿਚ ਡੂੰਗਾ ਟੋਆ ਪੁੱਟ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਰਦੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇਗਾ/ਲਕਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

. ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ, ਸਮੱਗਰੀ, ਫਲ ਵਗੈਰਾ ਜੰਗਲਾਂ-ਬੇਲਿਆਂ ਆਮ ਮਿਲਦੇ ਹੋਣਗੇ। ਜੰਗਲੀ ਫਲਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੌੜੇ-ਕੁਸੇਲੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਫਲ ਖਾ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਦਿ ਮਾਨਵ ਮਰੇ ਵੀ ਹੋਣਗੇ। ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ/ਮਾਨਵ ਦੀ ਚੇਤਨਤਾ ਵਿਚ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਫਲਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਖਾਣ ਬਾਰੇ ਇਕ 'ਡਰ' ਵੀ ਬਣਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿ ਇਸ ਫਲ ਦੇ ਖਾਣ ਨਾਲ ਮੌਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਸਾਰੇ ਜੰਗਲੀ ਫਲਾਂ ਬਾਰੇ 'ਗਿਆਨ' ਇੱਕਠਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਫਲ ਖਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹੜਾ ਫਲ ਨਹੀਂ ਖਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

:- ਜੰਗਲਾਂ-ਬੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਵਾਹ-ਵਾਸਤਾ ਪੈਂਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਮਾਸ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰ ਮਨੁੱਖਾ ਉੱਪਰ ਵੀ ਹਮਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਣਗੇ। ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਖਾਂਦੇ ਵੀ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨਾਲ ਵੀ ਆਦਿ ਮਾਨਵ/ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜ਼ਿਹਨ/ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ 'ਡਰ' ਬੈਠਾ

ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਇਹਨਾਂ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਏ। ਕਿਵੇਂ ਇਹਨਾਂ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਏ। ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰਿਕ ਡੀਲਡੋਲ ਵੇਖ ਕੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ 'ਡਰ' ਤਾਂ ਜਰੂਰ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਗਿਆਨ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੇ 'ਡਰ' ਉੱਪਰ ਕਾਬੂ ਪਾਇਆ ਹੋਵੇਗਾ।

:- ਜਦ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਕੁੱਦਰਤੀ ਆਫਤਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਵੀ ਨਵੀਆਂ-ਨਵੀਆਂ ਦੁੱਖ-ਤਕਲੀਫਾਂ, ਆਫਤਾਂ ਨੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਡਰਾਇਆ ਹੋਵੇਗਾ।

:- ਜਿਆਦਾ ਤੇਜ਼ ਵਗਦੀ ਹਵਾ, ਝੱਖੜ, ਮਿੱਟੀ-ਘਟੇ ਭਰੀਆਂ ਹਨੇਰੀਆਂ, ਤੁਫਾਨਾਂ ਦਾ ਚੱਲਣਾ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਡਰਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

:- ਜਿਆਦਾ ਮੀਂਹ-ਬਾਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪੈਣਾ, ਹੜਾਂ ਦਾ ਆਉਣਾ, ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਲਈ ਘਬਰਾਹਟ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣਦਾ ਹੋਏਗਾ।

:- ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਕਦੇ ਅੱਗ ਲੱਗ ਜਾਣ ਤੇ ਸਾਰਾ ਕੁੱਝ ਸੁਆਹ ਹੋ ਜਾਣਾ ਵੀ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਵਿਚ ਦਹਿਸ਼ਤ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

:- ਹਰ ਰੋਜ਼ ਨਵੀ ਨਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦਾ ਆਉਣਾ ਮਨੁੱਖੀ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਸਹਿਮ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇਗਾ।

:- ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਸਮਾਂ ਬੀਤਦਾ ਗਿਆ, ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ। ਜੰਗਲਾਂ ਬੇਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਪੱਧਰੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਬਸਤੀਆਂ ਬਣਾ ਲਈਆਂ।

:- ਜੰਗਲਾਂ ਬੇਲਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਮੈਦਾਨੀ ਬਸਤੀਆਂ ਵਿਚ 'ਡਰ, ਭੈ, ਭਉ' ਦਾ ਤਾਂਢਵ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਡਰਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਡਰਾ ਰਿਹਾ ਹੈ. . . . .।

.....

. 'ਡਰ' ਦਾ ਅਸਰ/ਭਾਵ ਮੁੱਢ ਕਦੀਮ ਤੋਂ ਹੀ ਮਾਨਵ/ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਦਰ ਘਰ ਕਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਨੁੱਖ ਇਸ 'ਡਰ' ਦੇ ਅਸਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਰਕੇ ਤਰੱਕੀ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਲੇਟ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ 'ਡਰ' ਦਾ ਸੰਸਕਾਰ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ ਅੱਗਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦਰ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਚੱਲਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ, ਕਦੇ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

. ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ 'ਡਰ' ਕੇਵਲ :- ਬਾਹਰਮੁੱਖੀ ਕੁੱਦਰਤ ਬਾਰੇ ਸੀ।

- ਕੁੱਦਰਤੀ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਤੋਂ,
- ਕੁੱਦਰਤੀ ਆਫਤਾਂ ਤੋਂ,

• ਜੰਗਲਾਂ ਬੇਲਿਆਂ ਵਿਚ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਖੂਨੀ ਹਮਲਿਆਂ ਤੋਂ।

- . ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ,
- . ਅਗਿਆਨਤਾ,
- . ਦੂਰ-ਅੰਦੇਸ਼ ਨਾ ਹੋਣਾ,
- . ਅਧੂਰੀਆਂ ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਨਾ ਹੋਣਾ,
- . ਮਨੁੱਖਾਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਸੁਚੱਜੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨਾ ਹੀ,
- . ਮਨੁੱਖ-ਸਮਾਜ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨ-ਦਾਇਕ ਸੀ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਵਿਚ ‘ਡਰ’ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਣੇ।

+ ਜਿਹਨਾਂ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਸੁਚੱਜੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ, ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹੀ ਮਨੁੱਖਾ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਨ-ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣਾ ਕੀਤਾ।

+ ‘ਧਰਮ’ ਦੀ ਪਰੀਭਾਸ਼ਾ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਹੀ ‘ਦਿਮਾਗੀ ਗਿਆਨ’ ਵਾਲੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਲਿਖਣੀ ਕੀਤੀ, ਬਨਾਉਣੀ ਕੀਤੀ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਜਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

((ਇਹਨਾਂ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਪੂਜਾਰੀ, ਕਾਜ਼ੀ, ਪਾਦਰੀ/ਫਾਦਰ ਵਰਗੇ ਲਕਬਾਂ ਨਾਲ ਬਲਾਉਣਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹੋਲੀ ਹੋਲੀ ਇਹੀ ਪੂਜਾਰੀ ਤਬਕਾ ‘ਸ਼ੈਤਾਨ’ ਬਣ ਗਿਆ। ‘ਧਰਮ’ ਦਾ ਚੋਲਾ ਪਹਿਨਕੇ ਇਸ ਪੂਜਾਰੀ ਤਬਕੇ ਨੇ ਸ਼ੈਤਾਨੀਅਤ ਦਾ ਧੰਧਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

:- ਇਸੇ ਸ਼ੈਤਾਨ ਪੂਜਾਰੀ ਤਬਕੇ (ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਪੂਜਾਰੀ, ਪਾਂਡਾ, ਗਰੰਥੀ, ਕਾਜ਼ੀ, ਪਾਦਰੀ/ਫਾਦਰ) ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ‘ਡਰ’ ਦੀ ਫਿਤਰਤ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ, ਜਾਣਦੇ-ਬੁੱਝਦੇ ਮਨੁੱਖ-ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਡਰਾਉਣਾ ਕੀਤਾ। ਸਮਾਜ ਦੇ ਕਾਇਦੇ-ਕਾਨੂੰਨ ਹੀ ‘ਧਰਮ’ ਦੇ ਨਾਮ ਥੱਲੇ ਬਨਾਉਣੇ ਕੀਤੇ।

. {{ ਇਸ ਸ਼ੈਤਾਨ ਪੂਜਾਰੀ ਤਬਕੇ ਨੇ ਕਿਸ ਤਰਾਂ ‘ਧਰਮ’ ਦੇ ਨਾਮ ਉੱਪਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾ ਕੇ ਲੁੱਟਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਅੱਗਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਕਰਾਂਗੇ। }}

. ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਮਨੁੱਖ ਤਰੱਕੀ ਕਰਦਾ ਗਿਆ, ਤਿਵੇਂ ਤਿਵੇਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪਰੀਵਾਰ ਦਾ ਹਿੱਤ/ਭਲਾ ਮੂਹਰੇ ਰੱਖ ਕੇ ਲਾਲਚ/ਬੇਈਮਾਨੀ ਵੀ ਵੱਧਦੀ ਗਈ, ਪਰੀਵਾਰਕ ਮੋਹ ਵੀ ਵਧਦਾ ਗਿਆ।

. ਹਰ ਕਬੀਲੇ, ਮਜ਼ਹਬ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਰੀਤੀ ਰਿਵਾਜ਼ ਬਨਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ।

. ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਹਿਮ, ਭਰਮ, ਪਾਖੰਡ, ਕਰਮਕਾਂਡ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ, 'ਡਰ' ਕਰਕੇ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਹਨ, ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਹਨ।

:- ਮਨੁੱਖੀ ਸਭਿਅਤਾ ਵਿਚ ਇਹ 'ਡਰ' ਦਾ ਸਿਲਸਿੱਲਾ :-

- ਆਪ ਸਹੇੜੀ ਬੀਮਾਰੀ ਹੈ।
- ਆਪ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਕੁਹਾੜੀ ਮਾਰੀ ਹੈ।
- 'ਡਰ' ਮਨੁੱਖੀ ਸਭਿਅਤਾ ਦੀ ਆਪਣੀ ਬੀਜਾਦ ਹੈ,
- ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਸਾਰੇ ਤਰਾਂ ਦੇ 'ਡਰਾਂ' ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ,
- ਕਈ ਮਨੁੱਖ ਤਾਂ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ/ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੀ ਇਸ 'ਡਰ' ਦੇ ਸਹਿਮ ਥੱਲੇ ਜਿਉਂ ਰਹੇ ਹਨ।
- ਕਈ ਸ਼ਾਤਿਰ/ਸ਼ੈਤਾਨ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਾਤਿਰਆਨਾ ਚਾਲਾਂ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 'ਧਰਮ' ਦੇ 'ਡਰ' ਦਾ ਹਊਆ ਵਿਖਾ ਕੇ ਬੇਵਕੂਫ਼ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।

. 'ਗਿਆਨ, ਸੋਝੀ, ਬਿਬੇਕ-ਬੁੱਧ, ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ' ਰਾਂਹੀ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਇਸ 'ਡਰ' ਦੇ ਅਸਰ/ਭਾਵ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਮੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, 'ਡਰ' ਵਾਲੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

. . 'ਗਿਆਨ, ਸੋਝੀ, ਬਿਬੇਕ-ਬੁੱਧ, ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ' ਦੇ ਨਾਲ 'ਡਰ' ਵਾਲੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

. ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੀਵਾਰਕ 'ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ਼ਾਂ' ਨੂੰ ਆਪਣੀ 'ਅਕਲ-ਮੱਤ-ਬੁੱਧ' ਨਾਲ ਸਮਝਣਾ ਕਰਕੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਪਰੈਕਟੀਕਲ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ ਕਰੇ।

:- ਅਕਲੀ ਸਾਹਿਬੁ ਸੇਵੀਐ ਅਕਲੀ ਪਾਈਐ ਮਾਨੁ ॥

ਅਕਲੀ ਪੜ੍ਹਿ ਕੈ ਬੁਝੀਐ ਅਕਲੀ ਕੀਚੈ ਦਾਨੁ ॥

ਨਾਨਕੁ ਆਖੈ ਰਾਹੁ ਏਹੁ ਹੋਰਿ ਗਲਾਂ ਸ਼ੈਤਾਨੁ ॥ ਮ1 ॥ 1245 ॥

. ਵਰਨਾ ! ਅਗਿਆਨਤਾ/ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਡਰਾਉਣੇ ਖਿਆਲਾਂ/ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਅਸਰ ਭਾਵ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਆਜ਼ਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

:- . ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸੂਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਬਣਾ ਰੱਖੋ, ਪੈਦਾ ਕਰ ਰੱਖੋ, (ਡਰ-ਭਉ-ਭੈ-ਫਿਕਰ-ਘਬਰਾਹਟ-ਚਿੰਤਾ-ਖਤਰਾ-ਸਹਿਮ-ਸੰਸਾ-ਹੌਲ, ਦਹਿਲ) ਵਰਗੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮੁਖਾਤਿਬ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹਨਾਂ ਦਹਿਸ਼ਤ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਨਿਜ਼ਾਤ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਹੀ , 35 ਮਹਾਂ-ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਵਲੋਂ ‘ਗੁਰਬਾਣੀ’ ਵਿਚ ਸਮਝਾਉਣਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਗਿਆਨ ਦੇਣਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

. ‘ਰੱਬ, ਅਕਾਲ-ਪੁਰਖ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ’ ਤੋਂ ਡਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।

- ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੀਵ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਡਰਾਉਂਦਾ, (ਉਹ - ‘ਰੱਬ, ਅਕਾਲ-ਪੁਰਖ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ’)।
- ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੀਵ ਦਾ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਲੋੜਦਾ,
- ਉਹ ਕਿਸੇ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਹੀਂ ਹੈ,
- ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੀਵ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ,
- ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜੀਵ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ,
- ਉਹ ਕਿਸੇ ਜੀਵ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਨਹੀਂ ਹੈ,
- ਉਹ ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਣਾ ਹੈ,
- ਉਹ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਖੁਦ ਹੀ ਹੋ,
- ਉਹ ਗਿਆਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਹੈ, (ਗੁਰੂ ਮੇਰੇ ਸੰਗਿ ਸਦਾ ਹੈ ਨਾਲੇ ॥ ਮ5 ॥ 394
- ਉਸਦਾ (‘ਰੱਬ, ਅਕਾਲ-ਪੁਰਖ, ਵਾਹਿਗੁਰੂ’) ਜੀ ਦਾ। ਸਾਥ, ਉਸਦਾ ਆਸਰਾ, ਉਸਦਾ ਸਹਾਰਾ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਾਨਸਿੱਕ ਤੌਰ ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੌਸਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
- ‘ਗੁਰਬਾਣੀ’ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਲਫਜ਼ ‘ਡਰ, ਭੈ, ਭਉ’ ਦਾ ਮਤਲਭ/ਅਰਥ ਹੈ ‘ਰੱਬੀ’ ਰਜ਼ਾ, ਹੁੱਕਮ, ਭਾਣੇ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਕੁੱਦਰਤੀ ਬਣੇ/ਬਣਾਏ ਵਿੱਧੀ ਵਿਧਾਨਾਂ, ਸਿਧਾਂਤਾਂ, ਅਸੂਲਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਜਾਪਣ ਕਰਨਾ।

:- ਭੈ ਕਾਹੂ ਕਉ ਦੇਤ ਨਹਿ ਨਹਿ ਭੈ ਮਾਨਤ ਆਨ ॥

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੁਨਿ ਰੇ ਮਨਾ ਗਿਆਨੀ ਤਾਹਿ ਬਖਾਨਿ ॥ ਮ9 ॥ 1427 ॥

:- ਪਤਿਤ ਉਧਾਰਨ ਭੈ ਹਰਨ ਹਰਿ ਅਨਾਥ ਕੇ ਨਾਥ ॥

ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਤਿਹ ਜਾਨੀਐ ਸਦਾ ਬਸਤੁ ਤੁਮ ਸਾਥਿ ॥ ਮ9 ॥ 1426 ॥

:- ਭੈ ਨਾਸਨ ਦੁਰਮਤਿ ਹਰਨ ਕਲਿ ਮੈ ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ॥

ਨਿਸਿ ਦਿਨੁ ਜੋ ਨਾਨਕ ਭਜੈ ਸਫਲ ਹੋਹਿ ਤਿਹ ਕਾਮ ॥ ਮ9 ॥ 1427 ॥

- . ‘ਗੁਰਬਾਣੀ-ਗਿਆਨ’ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ ਵਿਚ ‘ਡਰ, ਭੈ, ਭਉ’ ਦੇ ਡਰਾਵਣੇ, ਸਹਿਮ ਵਾਲੇ ਅਰਥਾਂ/ਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰੁੱਸਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨਿਖਾਰਦਾ ਹੈ, ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- . ‘ਗੁਰਬਾਣੀ-ਗਿਆਨ’ ਡਰਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ‘ਡਰ’ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- . ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ।
- . ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਨਿਡਰ ਹੋਣ ਲਈ ਹੌਸਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
- . ਨਾ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਡਰੋ, ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਡਰਾਉ।
- . ਹੁੱਕਮ, ਰਜ਼ਾ, ਭਾਣੇ, ਵਿਚ ਆ ਕੇ, ਕੁੱਦਰਤ ਵਿਚ ‘ਰਮੇ ਹੋਏ/ਸਮੋਏ ਹੋਏ’ ‘ਕਰਤੇ-ਕਰਤਾਰ’ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਬੇਫਿਕਰੀ ਵਾਲ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣਾ ਹੀ . . . . ‘ਰੱਬ’ ਵਾਲਾ ‘ਡਰ, ਭੈ, ਭਉ’ ਹੈ।

(. . . . .ਚਲਦਾ)

ਇੰਜ ਦਰਸਨ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ

2 ਨਵੰਬਰ 2019